

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. декана факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного бізнесу
Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

« _____ »

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні транснаціональні корпорації
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародний бізнес»**
вид дисципліни **обов'язкова**
факультет **міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«29» серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Шедякова Т. Є.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

В.о. завідувача кафедри

Ірина ДЕРІД

(оригінал підписано)

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) «Міжнародний бізнес» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи) «Міжнародний бізнес» другого (магістерського) рівня вищої освіти

(оригінал підписано)

(ім'я та прізвище)

гор ТИМОШЕНКОВ

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(оригінал підписано)

(ім'я та прізвище)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Сучасні транснаціональні корпорації» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми «Міжнародний бізнес» підготовки магістрів спеціальності «Міжнародні економічні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни є набуття знань для здійснення аналізу діяльності сучасних транснаціональних корпорацій (ТНК), економічного механізму їх функціонування, визначення проблем та пріоритетних напрямів розвитку ТНК в глобальному середовищі. Вивчення дисципліни дозволяє впровадити сучасні підходи до становлення світової корпоративної системи та еволюції корпорацій в міжнародному економічному середовищі, періодизації розвитку ТНК, аналізувати теоретичні підходи до розвитку корпорацій та еволюції підприємств в ТНК, дослідити сильні та слабкі сторони розвитку корпорацій та чинники, що сприяють посиленню ролі ТНК в глобальному середовищі, виділити основні напрями економічної політики ТНК на глобальному рівні та розглянути стратегії розвитку і виходу на нові ринки для різних ТНК. Пріоритетним напрямом вивчення дисципліни «Сучасні транснаціональні корпорації» є теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти з питань щодо визначення ролі транснаціональних корпорацій у світовому господарстві, особливостей і наслідків їх функціонування на ринках приймаючих країн, зокрема на ринку України, особливостей транснаціоналізації вітчизняних компаній в контексті розвитку міжнародних бізнес-структур.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

– формування наступних загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК4. Здатність працювати в команді;

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

– формування наступних фахових компетентностей:

ФК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації;

ФК4. Здатність оцінювати масштаби діяльності глобальних фірм та їхні позиції на світових ринках;

ФК6. Здатність застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин і аналізі їхнього впливу на економічний розвиток країн;

ФК7. Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів;

ФК8. Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням кон'юнктурних змін;

ФК10. Знання та розуміння норм міжнародного економічного права;

ФК11. Здатність розуміти специфіку та форми ведення міжнародного бізнесу в умовах економічної інтеграції;

ФК13. Здатність аналізувати та вирішувати актуальні проблеми міжнародного бізнесу (фінансові, організаційні, маркетингові, безпекові, інноваційні) ;

ФК 14. Здатність до стратегічного управління транснаціональною корпорацією.

1.3 Кількість кредитів – 3.

1.4 Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
10 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
10 год.	–
Лабораторні заняття	
–	–
Самостійна робота	
70 год.	84 год.
Індивідуальні завдання	
–	–

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами;

ПРН2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій;

ПРН3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин;

ПРН4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог;

ПРН5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів;

ПРН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали;

ПРН9. Здійснювати моніторинг, аналіз, оцінку діяльності глобальних фірм (корпорацій, стратегічних альянсів, консорціумів, синдикатів, трастів тощо) з метою ідентифікації їхніх конкурентних позицій та переваг на світових ринках;

ПРН11. Розуміти сутність соціального виміру глобального економічного розвитку та імплементувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин;

ПРН12. Визначати геоелекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів;

ПРН13. Ідентифікувати зміни кон'юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати наслідки продукованих ідей та прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків;

ПРН16. Демонструвати знання міжнародного економічного права та здійснювати міжнародний бізнес на його основі;

ПРН18. Аналізувати та вирішувати актуальні проблеми міжнародного бізнесу (фінансові, організаційні, маркетингові, безпекові, інноваційні);

ПРН19. Розробляти стратегії транснаціональної корпорації.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Особливості сучасного етапу транснаціоналізації світової економіки

Економічний глобалізм і процеси інтернаціоналізації. Основні наслідки глобалізації, її переваги та реальна загроза для країн з низькими і середніми доходами. Етапи інтернаціоналізації та дуалістична концепція інтернаціонального процесу. Суть внутрішньої та зовнішньої інтернаціоналізації. Суть і основні риси транснаціоналізації. Процеси посилення світової інтеграції як результат глобальних операцій ТНК. Визначення ТНК та їх роль у міжнародному бізнесі. Трактатування терміна «транснаціональна корпорація» згідно з ОЕСР і ЮНКТАД. Основні критерії належності до ТНК.

Тема 2. Економічна природа ТНК

Система, ознаки і суть ТНК. Аналіз структури й узагальнення суто економічних критеріїв ТНК, зміст кількісно-якісних характеристик. Причини виникнення і розвитку ТНК. Переваги корпорацій перед національними компаніями, пов'язані з транснаціоналізацією. Типи і структура корпорацій в економічній діяльності міжнародного рівня. Класифікація корпорацій за типами відповідно до ступеня усупільнення капіталів і об'єднання видів (фаз) господарської діяльності. Транснаціональні стратегічні альянси. Регіональні системи управління.

Тема 3. Формування ТНК як результат процесу інтернаціоналізації фірми

Стадійність інтернаціоналізаційного процесу. Модель Х. Перлмуттера. Етноцентризм, поліцентризм, регіоцентризм, геоцентризм. Мотиви і завдання початкового етапу інтернаціоналізації. Модель вибору зарубіжних ринків. Вибір форм виходу на зарубіжні ринки, зовнішні і внутрішні фактори, які впливають на нього. Локальна ринкова експансія як проміжний етап у формуванні ТНК. Умови та зміст транснаціональної фази інтернаціоналізації фірми. Трансформація пріоритетів фірми на етапі формування ТНК.

Тема 4. Структура, організація і внутрішня політика ТНК

Основні структури і форми організації ТНК. Фактори вибору структури управління ТНК. Структура організації. Базові організаційні структури. Порівняльна характеристика організаційних структур управління. Критерії вибору структури управління ТНК. Мережні структури ТНК. Тип мережі: стабільна, внутрішня, динамічна. Основні характеристики мережних організацій. Внутрішня і соціальна політика ТНК. Поняття філософії корпорації. Особливості корпоративних філософій провідних ТНК.

Тема 5. Рух капіталу та продукції в системі ТНК

Переміщення продукції в системі ТНК. Горизонтальна та вертикальна інтеграція. Транснаціональний капітал як нова сила світової економіки. Офшори і мегаполіси – бази транснаціонального капіталу. Вибір джерел фінансування для ТНК. Обмеження у політиці вибору джерел капіталу.

Тема 6. Основні теорії та моделі прямих зарубіжних інвестицій та ТНК

Теорії прямих зарубіжних інвестицій. Теорія руху капіталу. Теорія ринкових імперфекцій. Моделі та теорії ТНК. Теорія інтерналізації. Еклектична модель міжнародного виробництва. Динамічна модель конкурентних переваг країн. Модель М. Портера та оцінка релевантності теорій прямих інвестицій і ТНК у сучасній практиці міжнародного бізнесу.

Тема 7. Макроекономічні особливості діяльності сучасних ТНК

Суть і переваги інтерналізації. Інтерналізація та екстерналізація. Сутність і джерела формування трансакційних витрат. Правило інтерналізації. Фактори і перспективи інтерналізаційних процесів у ТНК. Структура потенційних інтернальних переваг фірми. Економічні моделі вибору транснаціональної діяльності. Метод Хірша. Динамічні аспекти вибору транснаціональної діяльності.

Тема 8. Формування та реалізація стратегій ТНК

Особливості стратегічного менеджменту для ТНК. Стратегія ТНК і конкурентні переваги. Аналіз потенціалу інтернаціональної корпоративної стратегії ТНК. SWOT-аналіз у розробці стратегій ТНК. Конкурентні стратегії ТНК. Глобальні конкурентні сили. Глобальні стратегії та умови їх використання. Багатонаціональна стратегія ТНК. Стратегія багатонаціональної диверсифікації. Стратегії диверсифікації і синергізм. Форми диверсифікації. Поняття синергічного ефекту. Типи синергізму. Стратегії транснаціоналізації. Ресурсно-пошукові, затратно зорієнтовані, ринково-пошукові. Способи інвестування.

Тема 9. Фінанси ТНК

Оцінка середовища фінансової діяльності ТНК. Внутрішня фінансова структура ТНК. Джерела та методи фінансування зарубіжних операцій ТНК. Оцінка та вибір пріоритетів зарубіжного інвестування. Теоретичні аспекти фінансової діяльності ТНК. Теорія Модільяні-Міллера. Особливості фінансового менеджменту та бухгалтерського обліку ТНК. Фінансові ризики в діяльності ТНК. Взаємодія ТНК зі світовими інститутами.

Тема 10. ТНК і їх роль у передачі технологій та підприємницького досвіду

Технологія як фактор економічного зростання. Науково-технічний потенціал ТНК. Переваги зарубіжної виробничої діяльності. Основні канали передачі технологій. Фактори, що впливають на стратегію передачі технологій. Прямий і непрямий ефект передачі технологій. Інноваційна стратегія ТНК. ТНК і наукоємний експорт. Передача інновацій у країни, що розвиваються. Основні методи передачі підприємницького досвіду в системі ТНК.

Тема 11. Особливості ТНК різних країн

Провідна роль ТНК США. Еволюційний розвиток, внутрішня структура, взаємодія американських ТНК між собою і з державою, основні тенденції розвитку. Особливості ТНК країн ЄС. ТНК Німеччини. ТНК Франції. ТНК Італії. Провідні ТНК інших країн ЄС. Основні тенденції розвитку ТНК країн ЄС. Специфічні форми транснаціоналізації Японії та інших азійських країн. Визначення кейрецу. Мегагрупи Японії – сюдани. ТНК Республіки Корея. ТНК країн, що розвиваються, та постсоціалістичних країн. Спільні риси ТНК цих країн. Порівняльний аналіз ТНК різних країн.

Тема 12. ТНК і міжнародний бізнес в Україні

Масштаби і тенденції діяльності ТНК в Україні. Особливості виробничої, маркетингової та фінансової стратегії ТНК в Україні. Специфіка кадрової політики в комплектуванні філій та представництв ТНК в Україні. Потенціал та умови використання елементів транснаціонального управління в діяльності вітчизняних підприємств. Пріоритети державної політики та перспективи формування українських ТНК.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	сем	інд	с. р.	л		п	сем	інд	с. р.	
Тема 1. Особливості сучасного етапу транснаціоналізації світової економіки	10	2	2			6	9	2				7
Тема 2. Економічна природа ТНК	6					6	9	2				7
Тема 3. Формування ТНК як результат процесу інтернаціоналізації фірми	9	2	2			5	9	2				7
Тема 4. Структура, організація і внутрішня політика ТНК	6					6	7					7
Тема 5. Рух капіталу та продукції в системі ТНК	9	2	2			5	7					7
Тема 6. Основні теорії та моделі прямих зарубіжних інвестицій та ТНК	6					6	7					7
Тема 7. Макроекономічні особливості діяльності сучасних ТНК	9	2	2			5	7					7
Тема 8. Формування та реалізація стратегій ТНК	6					6	7					7
Тема 9. Фінанси ТНК	9	2	1			6	7					7
Тема 10. ТНК і їх роль у передачі технологій та підприємницького досвіду	6					6	7					7
Тема 11. Особливості ТНК різних країн	6					6	7					7
Тема 12. ТНК і міжнародний бізнес в Україні	8		1			7	7					7
Усього годин	90	10	10			70	90	6				84

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Особливості сучасного етапу транснаціоналізації світової економіки	2
2	Тема 3. Формування ТНК як результат процесу інтернаціоналізації фірми	2
3	Тема 5. Рух капіталу та продукції в системі ТНК	2
4	Тема 7. Макроекономічні особливості діяльності сучасних ТНК	2
5	Тема 9. Фінанси ТНК	1
6	Тема 12. ТНК і міжнародний бізнес в Україні	1
Разом		10

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Години, д/в	Години, з/в
1	Тема 1. Особливості сучасного етапу транснаціоналізації світової економіки	6	7
2	Тема 2. Економічна природа ТНК	6	7
3	Тема 3. Формування ТНК як результат процесу інтернаціоналізації фірми	5	7
4	Тема 4. Структура, організація і внутрішня політика ТНК	6	7
5	Тема 5. Рух капіталу та продукції в системі ТНК	5	7
6	Тема 6. Основні теорії та моделі прямих зарубіжних інвестицій та ТНК	6	7
7	Тема 7. Макроекономічні особливості діяльності сучасних ТНК	5	7
8	Тема 8. Формування та реалізація стратегій ТНК	6	7
9	Тема 9. Фінанси ТНК	6	7
10	Тема 10. ТНК і їх роль у передачі технологій та підприємницького досвіду	6	7
11	Тема 11. Особливості ТНК різних країн	6	7
12	Тема 12. ТНК і міжнародний бізнес в Україні	7	7
Разом		70	84

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Методи навчання – це взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:

- словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
- наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
- практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).

2. За організаційним характером навчання:

- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю та самоконтролю у навчанні;
- бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

Разом із виконанням завдань з вивчених тем можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача: проходження тренінг-курсів або дистанційних курсів з використанням сучасних освітніх технологій на різноманітних онлайн-платформах; участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, гуртках та зустрічах із використанням сучасних освітніх технологій; участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем, що вивчаються в межах дисципліни «Сучасні транснаціональні корпорації» й т. ін.

8. Методи контролю

Метод контролю – це система дій, націлена на перевірку знань студента. У дисципліні «Сучасні транснаціональні корпорації» використовуються наступні форми контролю:

- усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації, а також усний контроль у формі доповіді студентом стосовно проблеми, що не була вирішена в рамках інформації, даної у лекції;
- дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;
- письмовий поточний тестовий контроль;
- підсумковий контроль у вигляді заліку.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота												Разом	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	60	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

T1, T2 ... – теми розділів

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

1. З низки тем передбачене виконання письмових завдань в рамках самостійної роботи студента. За кожне завдання передбачене певну максимальну кількість балів. Повне і правильне виконання завдання дає максимальну кількість балів. Неповне чи неправильне виконання завдання призводить до зниження балів.

2. Підсумком вивчення дисципліни є складання письмового заліку. Залік передбачає певну кількість балів, що їх можна отримати, виконавши усі запропоновані завдання повно та без помилок. Якщо студент плутано та неповно відповідає на основне питання, не відповідає на додаткові питання – його бал знижується. Питання до заліку надаються заздалегідь.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

- Багатонаціональні підприємства та глобальна економіка: монографія / за ред. О. І. Рогача та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 368 с.
- Бікулов Д. Т., Гаркуша В. А., Олійник О. М., Стратегічний менеджмент портфеля брендів структурного підрозділу ТНК на локальному ринку. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2020. Т. 26, № 2. С. 80–89.

3. Булкот О. В. Кількісні методи вимірювання ступеня транснаціоналізованості компанії. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка»*. 2019. № 3 (204). С. 14–20.
4. Бусарева Т. Г. Конкурентний потенціал ТНК: сутність та особливості формування. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2019. № 1. С. 10–17.
5. Венгер В. В. Особливості формування та розвитку транснаціональних корпорацій в умовах глобалізації. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2019. № 2 (4). С. 30–44.
6. Давидова І. О., Величко К. Ю., Печенка О. І. Транснаціональні корпорації: навч. посіб. Харків : Форт, 2018. 175 с.
7. Михайлішин Л. І. Транснаціоналізація світової економіки: інноваційний аспект: монографія. Вінниця : Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2016. 314 с.
8. Немировська О. В. Формування ефективного механізму взаємодії національної економіки з транснаціональними корпораціями : дис. на здоб. наук. ступ. к.е.н. : 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством». Ірпінь, 2017. 241 с.
9. Опанасенко Л. О. Теоретичні засади регулювання діяльності транснаціональних компаній. *Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка»*. 2019. Т. 24. Вип. 2. С. 7–10.
10. Руденко С. Ю., Богданов Р. В., Філіповський А. О. ТНК як суб'єкт міжнародного бізнесу. *Сучасні питання економіки і права*. 2020. № 1. С. 178–186.
11. Ietto-Gillies, G. *Transnational Corporations and International Production: Concepts, Theories and Effects*. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2019. 360 p.

Допоміжна література

1. Бех К. А. Глобальні та локальні виміри маркетингового середовища ТНК. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. № 2 (1). С. 140–144.
2. Богатирьов І. І. Регулювання фінансової діяльності європейських ТНК. *Бізнес Інформ*. 2017. № 3. С. 59–65.
3. Брензович К. С., Майборода Ю. О. Вплив національних ТНК на формування позицій США на світових ринках. *Інфраструктура ринку*. 2020. №. 43. С. 3–8.
4. Булкот О. В. Міжнародна інвестиційна діяльність ТНК в умовах викликів цифрової економіки. *Економічний простір*. 2020. № 156. С. 32–36.
5. Бусарева Т. Г. Особливості злиттів та поглинань ТНК. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2018. № 2. С. 21–28.
6. Васюк Є. А. Трансфертна політика ТНК: сутність та структура. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2017. Вип. 15 (1). С. 49–53.
7. Вовк С. В. Інтернаціоналізація інноваційної діяльності ТНК. *Журнал європейської економіки*. 2017. Т. 16, № 2. С. 224–240.
8. Гаврилко Т. О. Дослідження міжнародної інвестиційної діяльності ТНК в умовах глобальної конкуренції. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. Вип. 26 (1). С. 34–37.
9. Головань О. О., Олійник О. М., Сухарева К. В., Коваленко Н. М. Позиціонування в системі глобального менеджменту ТНК. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2018. Т. 24, № 3. С. 62–70.
10. Дубей Ю. В. Суб'єкти техніко-технологічного розвитку: еволюція від окремої фірми до глобальних ТНК. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2020. № 3. С. 215–222.

11. Євсєєв С. Є., Тодріна І. В. ТНК як суб'єкти зовнішньої політики держав. *Сучасне суспільство*. 2020. № 1. С. 51–60.
12. Науменко Н. С., Збожна Д. М. Міжнародні ТНК: механізм функціонування та вплив на сучасний інвестиційний ринок. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Економіка і управління»*. 2020. Т. 31 (70), № 1. С. 8–14.
13. Побоченко Л. М. Сучасні тенденції розвитку ТНК в конкурентному бізнес-середовищі. *Стратегія розвитку України: економіка, соціологія, право*. 2017. № 2. С. 59–64.
14. Січко С. М. Вплив транснаціонального капіталу на розвиток світової економіки. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 5. С. 85–88.
15. Солоненко Ю., Чкареулі І. Феномен сімейних транснаціональних корпорацій у системі економік країн світу. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 2 (63). С. 270–278.
16. Швець Ю. О., Сухаренко Т. А. Основні етапи розвитку транснаціональних компаній та їх зв'язок з глобалізацією. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. № 3 (1). С. 204–209.
17. Шевченко Ю. І. Маркетингова стратегія ТНК: баланс глобального та локального. *Бізнес Інформ*. 2020. № 10. С. 434–442.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 р.: Постанова Кабінету міністрів України від 03.03.2021 р. № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>.
2. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр>.
3. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.
4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
5. Про природні монополії: Закон України від 20.04.2000 р. № 1682-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14>.
6. Про ратифікацію Конвенції про транснаціональні корпорації: Закон України від 13.07.1999 р. № 921-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/921-14>.
7. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 426-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах воєнного стану освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Google Classroom та Zoom можуть проводитись практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік в дистанційній формі з використанням платформи Classroom та Zoom.